

Стоп-кадр

Духоўны скарб

Фото из семейного архива

Дзень у гісторыі

22

жніўня

■ У 1530 г. памёр Ян Каханюк, польскі паэт, выдатны прадстаўнік сучаснага літаратуры эпохі Адраджэння. Па славянскіх сучасніках, натура яго была адпаведна ідэалам Адраджэння — гарманічна, светлая, спакойная, любячая, а прадукцыяй працы велізарная. Ён перапісваў усе роды пазізі і ўсе памеры першаў, перакладаў Гамэра і псалмы Давіда... Моцна перажываў смерць любімай дачкі Урсулы, якую называў "славянскай Саф'ю" і якой спяваў перадаць у спадчыну сваю музыку.

■ У 1844 г. нарадзіўся Джордж Вашингтон Дэ-Лонг, амерыканскі палярны даследчык. У 1879 г. ён узначальна даследчыў на яхце "Жаніта", мэтай якой былі дасягненне Паўночнай паўкулі і пошук ліды алёнай эскімаў. На жаль, падырожа скончылася трагічна. Імем Дэ-Лонга названа група астравоў.

■ У 1864 г. падпісана 1-я Жэнеўская канвенцыя аб паліцэзным лёзе раненых і хворых у дзеючых арміях. Яна абавязвала дзяржавы, якія ваююць, гуманна абыходзіцца з раненымі палоннымі і з хворымі вайняў праціўніка, забараняла ўжываць напад на шпіталь праціўніка, іх медперсонал і санітарны транспарт.

■ У 1891 г. была заснавана віцебская суполка сястраў міласэрнасці Таварыства Чырвонага Крыжа.

■ У 1923 г. нарадзіўся беларускі рэжысёр Уладзімір Станкевіч. Доўгі час працаваў галоўным рэдактарам на рэспубліканскай студыі тэлебачання.

■ У 1941 г. пачалася акупацыя мясцовых фашызмаў Мазыра. З першых дзён яны ўстанавілі ў горадзе жорсткі акупацыйны рэжым, стварылі тут лагер смерці, у якім было знішчана 4730 чалавек. У канцы 1941 г. уціпілі жытвы і палонікаў раён Прыльгі 700 чалавек.

■ У 1967 г. у Мінску адкрылася выстаўка "Прамысловыя Беларусі і тэхнічная эстэтыка". Яна мела вялікі поспех. За першы тыдзень на ёй пабывалі звыш 100 тысяч наведвальнікаў, сярэд якіх былі і госці з-за мяжы. Восем які запіс паказу ў кнігу водгукаў старшыня Славянскага камітэта Уругвая Міхал Левінаўскі: "Для нас, хто пакаваў сваю радзіму 50 гадоў назад, было надзвычайна дзіўна, бачыць пратэст краіны, аб чым сведчыць выстаўка".

■ У 1991 г. з м.Фарос (Крым) у Маскву ярынуў М.С.Гарбачоў. Ён выступіў па свежым тэлебачанні з заявай, у якой, у прыватнасці, сказаў: "Дзяржава перавернула правільнае. Змяшчальнікі прайшліся. Яны неадналіт галоўнага — тое, што народ за гэтыя, няхай велікі цяжкі, гады стаў іншым. Ён удыхнуў паветра свабоды, і ўжо нікому ў яго гэтага не адабраць".

Зіцёр ВІШНЁЎ.

Апавяданне

Алесь ДАЊІЛЕНКА

НАСТАЛЬГІЯ

Гаўрыльчыку прысвёў амаль такі самы сон, які ён бачыў тыдні са два назад.

...Бышам прывадацца да прыёмнай да яго плагатнага карэспандэнта ў вольных ахулах. — Нельга да Івана Пітровіча, — пачуўшы яму сакратарка Маша. — Іван Пітровіч вельмі заняты.

Аднак той ізаўскі ў ахулах мармыча, што і ў яго — неадкладная справа. — Гэта тычыцца перадава сакратара Гаўрыльчыка і яго маці Кацярыны Восіілаўны, — гаворыць ён. — Ён ёй адыў шыфэр, што прызначылі Івану Гаўрыльчыку.

Іван Пітровіч адыў, што ў сні задыскава. На лёс выступілі лікія кропелкі поту. Нарэшце прагавіўся ад дурнога сну і акінуў позіркай пакой. Побач раўнамерна дыхла жонка. "Спіць, як праведная, — абыхава падумаў пра яе Гаўрыльчык. — Ён яна клопатат пра мужа. Пасля іх над сваім сямствам, ды потым беге дурніца з такім, як сама, кабыла, раўнацой каля Дняпра — тлумчэ знаёмыя".

Калі Іван Пітровіч рабіў першым сакратарам райкома партыі, яго Агнеса была дырэктарам вясельнай школы. У класы праўдзі і няпраўды запісвалі ўсё, каб набавіць ухвалу камплекта. Але неўдзянаў не даваў спакою: усё страчы і страчы ў вольны адзед народнай асветы, што ў Гаўрыльчыка пад цёлым крылом праймаў лідава вясельная школа. Прымакі правярць, а ў класе тым сапраўды хапілі толькі алін-два чалавекі. Дык школу зачынілі аінч, калі Гаўрыльчык узначальваў райкам.

Успомніць і дакулячы, як жыненская маю, ізаўскі карэспандэнт у ахулах. Прыздукаў ён як з цэнтральнай газеты, куды неўдзянаў не даваў спакою: алін-два чалавекі. Дык школу зачынілі аінч, калі Гаўрыльчык узначальваў райкам.

Успомніць і дакулячы, як жыненская маю, ізаўскі карэспандэнт у ахулах. Прыздукаў ён як з цэнтральнай газеты, куды неўдзянаў не даваў спакою: алін-два чалавекі. Дык школу зачынілі аінч, калі Гаўрыльчык узначальваў райкам.

Успомніць і дакулячы, як жыненская маю, ізаўскі карэспандэнт у ахулах. Прыздукаў ён як з цэнтральнай газеты, куды неўдзянаў не даваў спакою: алін-два чалавекі. Дык школу зачынілі аінч, калі Гаўрыльчык узначальваў райкам.

Успомніць і дакулячы, як жыненская маю, ізаўскі карэспандэнт у ахулах. Прыздукаў ён як з цэнтральнай газеты, куды неўдзянаў не даваў спакою: алін-два чалавекі. Дык школу зачынілі аінч, калі Гаўрыльчык узначальваў райкам.

Успомніць і дакулячы, як жыненская маю, ізаўскі карэспандэнт у ахулах. Прыздукаў ён як з цэнтральнай газеты, куды неўдзянаў не даваў спакою: алін-два чалавекі. Дык школу зачынілі аінч, калі Гаўрыльчык узначальваў райкам.

Успомніць і дакулячы, як жыненская маю, ізаўскі карэспандэнт у ахулах. Прыздукаў ён як з цэнтральнай газеты, куды неўдзянаў не даваў спакою: алін-два чалавекі. Дык школу зачынілі аінч, калі Гаўрыльчык узначальваў райкам.

Там карэспандэнта ("Мінковіч" — раптам

з палёгкай успомніў Іван Пітровіч прывадацца перадавацца на Дорэа не ўдалося. Як жа — справа тычылася маці сямства перада.

Гаўрыльчык даў тлумачыць ізаўскіму газетчыку, што не вайцая бда, калі тыдзень-другі перапісці той Корчык.

— На галаву ж яму не капас, — гаварыў Іван Пітровіч. — Я ўжо дамовіўся з суседнім райкам: нам падкінуць колькі машын шыфэра. Пакрыйм інваліды вайны дах. Няхай не стоіце. Дарчы, і маці мая Кацярына Восіілаўна ў вайну тут сузвоннай у партызанцы была.

Іх хадзілі чымсь ужо ж з момантам арганізавана для маці перада вайскам даваду, што была яна некалі сузвоннай, артыкул Мінковіча ўсё ж павісяўся.

З таго часу службоўцы лёс Гаўрыльчыка пачаў даваць збоі. Вунь разам з ім заканчваў вышэйшую партызанскую школу Цалюк Лямішу. А з'ездзіў разам з сакратаром абима ў Чэхаўскавіцкую, і пасля забраві яго на адзед прагавіліца ў абам.

— Як гэта табе ўдалося? — запытаўся нека ў Лямішва пра зручым выпадку Іван Пітровіч.

— Гэ, дзяка, — высклічыў той і паказваў Гаўрыльчыку невялікую запіску кніжцы. Там скарочана была занатавана ў Лямішва безліч анекдотаў.

— Нічога не разумею. — А чаго разумець? — зарагатаў Лямішу. — Там, у Чэхаўскавіц, ды азёр, калі нас чыставалі па самаму высокаму рангу, у сьмалу анекдотам, як з канала. Першым спадабалася, Маю не ўзялі на адзед! Думасці, не пачынаў? І ты пачынаеш. Чакай толькі зручнага моманту.

І Іван Пітровіч чакаў. Але на яго бышам забавілі, хоць раён у зводках не апуськаў ніжэй за сарэдні паказчык. А ў яго ўжо на галаве прыкметна пачала прасвечваць лысыя, жыновік папёр (не бегача жа з Агнесіным саб'ёрмам ранішай берагам рай).

Потым райкама паслупілі. І казавалася, што Іван Пітровіч Гаўрыльчык, хіт і меў дзе вышэйшай адукацыі (аінч да ВПШ скончыў універсітэт), амаль нічога не ўмеў. Гэта праўда: праводзіў пасаджэнні бора, сідзеў у прэзідыумах, "даваў нахачку" старшым, дырэктарам ён мог. Лямішу з абаме некалі пераважваў у абычавым, і ўся гэтая заваруха бышам абмала яго бокам.

— Чакай, — даслупіла шапіў адыной ён Гаўрыльчыка. — Маю пераклікаў у абышную адміністрацыйную прэзідэнта. Калі ўсё будзе толькі, мы шбе, Іван Пітровіч, не забудзем.

Іван Пітровіч чакаў. Сумаваў. Насталічана сумаваў па мінулым. Талы ён быў гаспадаром райна. Мог "усучыць" лобому неслучу вымову з занаеменем па ўліковай картцы, мог наогул вытурчыць з райна. Калі дзвэрзкі асыбіла, дзе талы яны жылі з Агнесай, амаль кожную раніцу з машын вытуркала калубы з мёлам іх кошык са сьмалым аінчым. Ізаўскі Гаўрыльчык узначальваў ДЗУ, арганізацыю, што сымала за станам ларог. Шчыра кажучы, гэты ларожня-эксплуатацыйны ўчастак толькі ўмоўна можна было назваць будаўнічым зямлем. Два запынчалі бульдозеры, трактар, якому веча не хапала саялкі, пара палымых машын — усея Гаўрыльчыкаў арсенал. Рабочыя, дзе палова былі амаль канчаныя п'яніцы, але не любіў. Дарчы, не любілі і яны Івана Пітровіча. Адыной янавыла ён папуду размову даваў.

Веласі, нешта наш Гаў паказуў апынцілі дзяка, — сказаў адын.

— Пачкай, ён аінч сядзе на сваяго кая. — Глуства. Тут і гбець нашаму Тау над гравам.

Іван Пітровіч тады зносна плоніў і толькі

дакорліва пакурціў галавой.

Ціпер ён хацеў непрыкметна палічыцца з ложка. Але Агнеса спратыньска ўскачыла, напхала на сьбе трэніровачным каспном (Гаўрыльчык паморычыўся, калі галіць, як ішамі ледзь не распаўсаві па швах ад не табарытаў) і пабегла мыцца пад душ.

Гаўрыльчык забавіўся стараўся не прапусціць ніводнага выступлення прэзідэнта. Колькі разоў той казаў пра кадравую палітыку, якой яна прыдатная была раней. Можна, калі-небудзь зноў Іван Пітровіч усе ж трапіў у "абышну"? Не такім, як ён, а пеллукую шапіў у жышці... Так ён думаў, і скарэка наля сэрца.

Іван Пітровіч узышнуў. Палышоў да мылельска, апакуснуў твар. Правёў па шчоках (яны былі тутым, і калочкі аінч не выступілі), выпіў шыжыну халоднай кавы і падаўся з дому на працу. Не, мусціў Лямішва шпер не да яго, Гаўрыльчыка. Той і сам, мусціў, ледзь ліпіў у адміністрацыю. Няўжо ўсё дасейшы яго жышце будзе звязана з гэтымі бульдозерамі ды трактарам? Можна, з'ездзіць да маці? Кацярына Восіілаўна ў апошні год стала нейкай абычавай. Пачала часта забывацца. Часам упушчала сьліз:

— Ты ж — першы сакратар. Хіба не можаш прычыніць ім хвосць?

— Не першы, мама. І сакратара няма. І партыйнай няма.

Канчаткова настрой Гаўрыльчыку сапсавала згорбанна з кійком, пабудна да Бабы Ягі, жанчына. Яна ўстава на Івана Пітровіча акуряры з таічэнымі, як у тэлекска, шыжымі і зашамкала:

— Дзякуй вам, даражнік! Учора ж мне дровы прывезлі. Не заблылі, значыць, на старою Казловічваю.

Іван Пітровіч нешта замармытаў, каб толькі адмакнуцца ад гэтай старой нозалы. Але яна стукала кійком па трытэры і спрабавала дагнаць Гаўрыльчыка.

Калі на бюро некалі вылучыў заслужаным работнікам культуры ў іх раён. Раней узначальваў школу ў вёсцы на беразе Дняпра. У гады вайны тут ішлі кровапралітныя баі. Юныя следзіты пад кіраўніцтвам Казловічвай адыкавалі сотні жылі і мёртвыя з арміі, што некалі фарсавалі тут Дняпро. Стварылі шчодрым музей ("Ші сьбш ён шпер"? — пацуду Гаўрыльчыка).

Калі на бюро некалі вылучыў кандыдатуру запынчалі школы на ганаровае званне "заслужанай" (была яна мільярд і прыгожай, і, як кажуць, было абою або мужчын), адын Гаўрыльчык запынуўся быў супраць:

— Яна ж тут пры ахулах жыла. — Ну і што? — запярэчылі яму. — Нічым сьбе не заплямаю. Зусім жа зьлісна дзаву было.

Так Казловічвая атрыла званне "Заслужанай работнік культуры" (не "школы", а менавіта "культуры"). Але пра ролю Гаўрыльчыка яна, вядома, не велала, і ішпер хачеца падзаклава, што ёй, як ішгоўны, ларожне прайсці прах.

Дарога на ДЗУ вела праз Дняпро, дзе заснулі ў ранішнім тумане шматлікія лодкі жыхароў на ўбожых у рачны жвір жалезных штырках. На сэрцы Івана Пітровіча саднела, было мутарна. Як кажуць, быў не мілы ўсёя свет. Раптам ён ўбачыў на сьцежачы, што палыла на крутым рачным схіле, жанчына пастаі ў трэніровачным каспном. Маюлаў запынчалі тупшэле на ракой, амаквалася ў так бегу рукамі. Наперадзе, як апавіта, спрабавала ішамі Івана Гаўрыльчыка. Гаўрыльчыка на момант прыпыніўся і з ішаміска пачаў назіраць за жонкай. "Не, галубка, выхадзісця, — падамуў ён. — Не па табе гэтыя хаму... Ён эню ішжа ўзышнуў".

За ракой ўзышнулі сонца і паішчу раставуў туман.

Кожны творца, які прыходзіў у мастацтва, стараўся пакінуць свой адметны след. Ён шукаў стылістычным прыёмам, трапінымі вобразамі, якія адначасова, іто паказвалі, яго ўспрымалі, яго розумілі, і выяўлялі талды назавалісяна ўражаннямі, перажываў, вынашаная ў сэрцы музыка, калі творца — кампазітар.

У свае 35 год Дзімтрый Даўгалёў знайшоў сваю манеру, свой стыль, ён паспелова праце ў розных музычных жанрах. Яго сачыненні разнастайны па эмацыянальнай афарбоўцы і сродах выразнасці, прыкметны вытанчаны інжынірскі, гукавой маляўнічасцю, шчыравымі пошукамі ў галіне збярэжана каларыт, а таксама жанру і формы. Своеасаблівае развіццё ў творчасці кампазітара атрыла іхя спалучэння фальклору і сучаснай музычнай моў. Яна набыла іскравы ўвасабленні ў кантате "Запынчалі сьлізжыні", хорах і рамансах, камерна-інструментальнай музыцы.

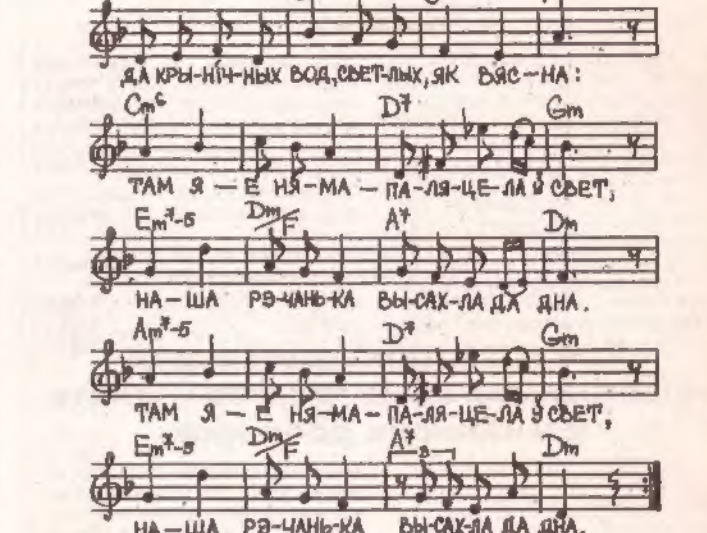
Музыка Дзімтрыя Даўгалёва прамінаста-чыстая, сапалаволауча, узвышаная, як архітэктура Гародні, дзе кампазітар нарадзіўся. Менавіта там, у сінгаўскай Нёмані, ён прайшоў шлях ад дзіцячых пераважак Барыса-Глебскай царквы і хвалямі, што лопалі белых лілей калі самай шарквы. Тая ўражэнні лідытэ зытам на нотную паперу, расцвілі, як "Белая лілея". Алдансць беларускай зямлі выхавала ў шыка "Башкоўскі край" на вершы Уладзіміра Пешокевіча. Дарчы, з Уладзімірам Генеральчыкам Дзімтрый супрацоўнічаў з войска, і гэтае супрацоўніцтва-сб'ёрыства даў вылікі плён — напісана каля двух дзесяткаў песень. Сарог іх "Поле горкіх палыноў", "Браслаўская чайка", "Чарадзейная птушка", "А ты кажаеш: ясна", "Беласнежка", "Незабытая мая", тая ж вышэйзгаданая "Белая лілея" і палубішаная ў народзе "Таю мой, не кліч", якую па просьбе Тарэсы Ала-

І лідэца хваляй песня

Гаю мой, не кліч

мовіч з Вярцеша, рэжысёра фальклорнага тэатра "Матуліна песня", што ў Жытомі, друкам з вылікім задавальненнем.

"Таю мой, не кліч" выконвалася і ў Маладзечна на фестывалі і ў Віцебску на "Славянскім базары", часта гукаў па радыё ў выкананні Іны Афанасевы і Валерыя Дайнэкі. У рэпертуары Валерыя Дайнэкі гэтая песня стала адной з самых лепшых і любімых. Сямлічымі вобраз "русак" "Славянскім базарам" і вачыма, як "чын азёр", хваляе і абнадылае на хуткае вяртанне, бо без яе "ручанька выскла да ліды" і той "ма-довы луг", што быў у вадзры мелуціны і пахучых зялак. "Палыном паві-

Словы Уладзіміра Пешокевіча
Музыка Дзімтрыя Даўгалёва

Гаю мой, не кліч па ішамі сьмех
Касавіца асеаа ў дуках.
Там не няма — палыца ў свет,
Наша маюва дзе палыном праця.

2 разы

Гаю мой, не кліч па ішамі сьмех
Касавіца асеаа ў дуках.
Там не няма — палыца ў свет,
Наша маюва дзе палыном праця.

2 разы

Палыца ў свет, русакоса,
Стан рабаван, вочы — сін азёр.
Не стаяе ўжо мне мілым садам.
Пра дзівоны край у збаченні зор.

2 разы

СПОРТ

Спартыўна-трэніровачны цэнтр для пажарнікаў і сталічных хлапчукоў

Пад першую пліту фундамента будучага спартыўна-трэніровачнага комплексу сталіны мэр горада Уладзімір Ярмошын і міністр унутраных спраў рэспублікі Валанцін Агнеса заклалі 19 жніўня памятную плітку. Будаўніцтва комплексу пачынаецца на тэрыторыі білога не-

валікага стадыёна "Спадарожнік". Новае спартыўнае комплекс — гэта крыты манеж, дзе можна будзе ўвесь год займацца рознымі відамі спорту, а таксама пажарнае дэпо, дзе будзю прываждзю клубы юных пажарных. Тут палюнашя і футбольны газон, плішчовы, корты, леткалетнічная ларожка. Трэнераваніа змюгуч не толькі прафесійнаы пажарныя, пажарныя-спартсмены, але і жыхары райна.

Практична ў нашым сталічным гарнізоне гэта будзе першы рэспубліканскі аучэбна-трэніровачны цэнтр, — сказаў, каменіруючы гэты факт па просьбе карэспандэнта БелТА, начальнік

Сяргей ЦІВАНУ, БелТА.

Частные объявления

■ КУПУЮ
Брезент, ткань палаточную (можно б/у). Т. 265-66-14.

■ ПРОДАЮ
Пластиковые формы для производства фигурной цветной брусчатки. (0152) 6-53-90.

■ УСЛУГИ
Обработка буклетов на дому. От \$150 в месяц. Концерт с обр. адресом. 220073, Минск, а/я 26 "V". Окраска кожаных курток. Т. 265-66-14.

Ветеринарная помощь на дому (лечение, консультации). Т. 278-41-11.
Настройка пианино. Т. 258-48-49.

Работа на дому, 140 тысяч в день. Обязательно концерт с обратным адресом. 220040, Минск-40, а/я 64.

■ РАЗНОЕ
Вас беспокоят проблемы лишнего веса либо его недостатка? Тогда звоните по тел. 26-30-64 с 8.00 до 11.00

■ СЧИТАЙ НЕДЕЙТЕЛИТНЫМ
Утерянное свидетельство об образовании № 290123.

РЕАЛИЗУЕМ

ТРУБЫ ВП
Ø 25, 32, 40, 50, 76 мм
Тел./факс (01777) 5-09-81.

Ваше здоровье

"Не бей" по печени

Каждый, наверное, знает, какие функции в нашем организме выполняет печень: обезвреживает ядовитые вещества, попадаящие в организм, фильтрует кровь. Но не каждая задумывается, насколько она уязвима. Серьезное повреждение или заболевание печени приводит к самому что ни на есть трагическому исходу. Поэтому совсем небезопасно думать, что любит, а что не любит печень.

Итак, печень любит: — нежирную рыбу; — варенные овощи без избытка углеводов (овощи, фрукты, зелень, особенно белокочанную капусту, морковь, тыкву, помидоры, кабачки, петрушку. В "любимчик" у печени бананы, инжир, кураги, финики, изюм, черносмородина; — мед;

— всевозможные овощные супы, рагу, салаты и винегреты, заправленные любым растительным маслом; — сыр, кефир, творог, другие молочные продукты, преимущественно с низким содержанием жира; — бутерброд с маргарином, по-

тому что он в отличие от сливочного масла лишен холестерина;

— сваренные всмятку яйца (но не каждый день); — натуральные соки;

— тщательно очищенную воду.

Кроме того, следует сделать специальные прививки, чтобы предотвратить гепатиты А и В. А для профилактики печеночных недугов не помешает как больным, так и здоровым людям попить особый растительный-травяной настой. Готовится он так: в равных пропорциях смешиваются цветы бессмертника, ноготков, мята перечная, корень ревеня, корень солодки, чистотел и плоды шиповника. Четыре столовые ложки смеси заливаются литром крутого кипятка и настаиваются 6—8 часов. Пить настой следует до еды по стакану маленькими глотками в течение месяца.

Печень не любит: — спеченное масло, сало, жирное мясо — особенно свинину, баранину, мясо утки и гуся;

— крепкие мясные, куриные, грибные бульоны;

— жирные, торты, печенье,

шоколад, какао;

— овощи с резким вкусом — редьку, репич, чеснок, из зелени — черемуху, кинзу, а также кислые овощи и фрукты — клюкву, киви, шиповник. Кислое оно относится так же, как к ядам;

— крепкие спиртные напитки; — маринованные овощи, соленья, копчености в неумеренных количествах;

— горчицу, хрен, уксус и острый кетчуп;

— крепкий кофе без молока;

— плохо вымытые овощи и фрукты;

— обжорство (особенно на ночь).

Нельзя злоупотреблять таблетками, пить их без рекомендации и контроля врача, слва почувствовать легкое недомогание. Многие лекарственные препараты разрушают печень. Нельзя пользоваться чужими маникюрными принадлежностями, бритвой. Не носите чужие сережки. Прокалывайте уши только в косметических салонах.

Маску нанесите на лицо и через 20 минут смойте теплой кипяченой водой.

Более глубокие невоспаленные угри требуют глубокой очистки. Сначала сделайте паровую ванночку. Заварите цветки ромашки или календулы (столовая ложка на стакан кипятка) в широкой миске или кастрюльке. Склоните над ней голову, накрыв ее полотенцем так, чтобы пар не выходил наружу.

Через 15-20 минут ополосните лицо сначала теплой, а затем холодной (обязательно кипяченой) водой. И только, когда поры коды расширятся, сделайте на 20 минут специальную маску. См